

В. В. Аброськін,
кандидат юридичних наук,
ректор
Одеського державного університету
внутрішніх справ,
генерал поліції II рангу

Б. В. Кіндюк,
доктор юридичних наук, професор,
завідувач Науково-дослідної лабораторії
з проблемних питань
протидії наркозлочинності
Одеського державного університету
внутрішніх справ

УДК 340(063):343.2/7(477):438

DOI 10.37749/2308-9636-2020-2(206)-4

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПОЛОЖЕНЬ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ 2001 р. ТА КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА 1997 р.

У статті розглянуто причини прийняття та основні положення Кримінального кодексу України 2001 р. та Кримінального кодексу Польщі 1997 р. За допомогою кількісних показників зроблені висновки щодо пріоритетних напрямів правового регулювання двох кодифікованих актів та розподілення текстового матеріалу. Показано, що загальний обсяг змісту КК України 2001 р. значно перевищує обсяг КК Польщі 1997 р. та відрізняється більш гуманною системою покарань.

Ключові слова: Кримінальний кодекс, Україна, республіка Польща, кількісні показники, злочин, міри покарання, порівняльний аналіз.

Актуальність теми дослідження пов'язана з тим, що Кримінальний кодекс являє собою єдиний законодавчий акт, який регулює правовідносини, що виникають унаслідок вчиненого особою злочину, а також встановлює обсяг кримінальної відповідальності. В історії держави та права прийняття Кримінального кодексу завжди пов'язане з відобра-

женням у ньому змін, які сталися в державно-політичному та соціально-економічному житті. На сьогодні в Україні спостерігається негативна тенденція постійного збільшення загальної кількості злочинів та ускладнення криміногенної ситуації. Такий стан речей потребує детального дослідження змісту Кримінального кодексу з метою підвищення ефек-

тивності даного акту та забезпечення реалізації державної політики у сфері боротьби зі злочинністю. Одним із шляхів боротьби з цими негативними явищами може бути використання історичного досвіду, накопиченого в зарубіжних країнах. Інтерес до Кримінального кодексу Республіки Польща (КК РП) 1997 р. є не випадковим через наявність багатьох спільних рис історичного розвитку обох країн і через те, що в них довгий час влада належала комуністичному режиму, який використовував ідеологічні підходи при визначенні ознак багатьох видів злочинів. Обидві країни повинні були змінити доктрину, покладену в основу Кримінального кодексу та надати пріоритетне значення захисту прав, свобод, недоторканності людей і громадян. Таким чином, є доцільним проведення компаративного аналізу змісту КК РП 1997 р. та КК України 2001 р. та використати у цьому дослідженні систему кількісних показників.

Аналіз публікацій показує наявність значної кількості робіт, присвячених Кримінальному кодексу України 2001 р., які були викладені в матеріалах Міжнародної науково-практичної конференції 2011 р. «10 років чинності Кримінального кодексу України: проблеми застосування, вдосконалення та подальшої гармонізації із законодавством європейських країн» та Міжнародного симпозиуму 2012 р. «Кримінальний кодекс України 2001 р.: проблеми застосування і перспективи вдосконалення». При проведенні дослідження були використані наукові напрацювання І. Г. Богатирьова, В. К. Грищука, О. О. Дудорова, М. І. Колоса, Т. В. Корнякова, П. С. Матишевського, С. С. Мірошниченко, В. О. Навроцького, Є. Я. Стрельцова, С. І. Тихенко, Р. Кархут, В. П. Тихого, М. Хавронюк, П. Л. Фріса, С. С. Яценко та польських дослідників К. Бухала, А. Золя, А. Марєка, Ю. Макаревича, І. Фредрих-Михальської. Незважаючи на наявність цих розробок, компаративний аналіз даних кодифікованих актів на підставі кількісних показників не проводиться і тому потребує подальшого дослідження.

Метою роботи є проведення компаративного аналізу КК РП 1997 р. та КК України 2001 р. за допомогою системи кількісних показників.

Викладення матеріалів дослідження необхідно провести шляхом розгляду трьох напрямів: 1) причин прийняття та структури КК України 2001 р.; 2) причин прийняття та структури КК РП 1997 р.; 3) порівняльного аналізу основних положень та кількісних показників.

І. КК України 2001 р. До числа причин прийняття кодифікованого акту необхідно віднести наступні положення. По-перше, з 1996 р. почала діяти нова Конституція України, норми якої мають пріоритетне значення для розвитку кримінального законодавства. Таким чином, виникла необхідність відобразити в Кримінальному кодексі конституційні положення щодо необхідності охорони захисту особистих прав і свобод, а також інтересів суспільства й держави. Як вказує М. І. Колос, проект кодексу ґрунтувався на кращих зразках класичних кримінально-правових норм та їх інститутів [1, с. 24].

По-друге, необхідність перегляду кримінального законодавства, яке базувалося на нормах КК УРСР 1960 р. Це було пов'язано з необхідністю відмови від ідей соціалізму, перегляду мір покарання за злочини, пов'язані з функціонуванням комуністичної держави, захисту приватної власності, а також проведення гуманізації кримінальної відповідальності. Практична реалізація цього поняття, на думку Л. Ю. Тимофєєвої, стосується пом'якшення відповідальності для особи, яка вчинила злочин, забезпечення прав і свобод людини та громадянина [2, с. 7].

По-третє, на сьогодні основна частина наукових праць, присвячених дослідженню положень Кримінального кодексу базується на описовому характері. Виходячи з цього, використання кількісних показників дає змогу на підставі цифрових значень оцінити структуру, пріоритетні напрями правового регулювання, розподілення матеріалу в середині кодифікованого акту. Як вказує В. Ф. Тацій, розвиток суспільних відносин викликає

необхідність постійного перегляду положень кодифікованого акту, з причин необхідності ефективно реагувати на зміни, які відбуваються в різних сферах життя суспільства й держави [3, с. 33].

В основу даної роботи була покладена методика, запропонована О. Л. Копиленком та Б. В. Кіндюком, яка передбачає розрахунки кількості знаків у статтях, розділах, частинах нормативно-правового акта, а також оцінку нерівномірності коливань розподілення текстового матеріалу [4, с. 8].

При розгляді змісту КК України 2001 р. необхідно звернути увагу на думку В. О. Навроцького стосовно складної ситуації при підготовці цього документа, оскільки текст кодексу розроблявся робочою групою Кабінету Міністрів України, яка не врахувала значну кількість зауважень до тексту [5, с. 9].

Кодифікований акт складається з 321 585 знаків, містить Загальну частину — 79 327 зн., Особливу частину — 231 778 зн. та прикінцеві та перехідні положення — 10 480 зн. До документа входить 35 розділів, з яких п'ятнадцять міститься в Загальній частині та двадцять — в Особливій. Кодекс складається з 447 ст., з яких 108 зосереджено в Загальній частині, а 339 — в Особливій частині. На підставі отриманих результатів можна вказати, що співвідношення кількості знаків Загальної та Особливої частин складає 1 : 2,9; співвідношення за кількістю розділів — 1 : 1,3, а кількість статей у цих частинах перебуває у співвідношенні — 1 : 3,13. Для порівняння вкажемо, що КК 1960 р. складався з 119 055 зн., з них до Загальної частини входило 39 294 зн., а до Особливої 79 761 зн., тобто їх співвідношення складає 1 : 2,02, що свідчить про те, що проєктанти КК 2001 р. присвятили більший обсяг матеріалу, присвяченому питанням Особливої частини кодифікованого акта. Одним із найважливіших показників викладення матеріалу в кодифікованому акті є забезпечення логіки побудови розділів. З цієї точки зору, зміст загальної частини можна представити у вигляді наступних блоків: 1) за-

гальні положення; 2) кримінальна відповідальність; 3) злочин, його види та стадії; 4) співучасть; 5) вина та її форми; 6) покарання та його види; 7) заходи кримінально-правового характеру. При розгляді цієї логічної схеми показано, що в її основу було покладено порядок викладення матеріалу в КК УРСР 1960 р., але в більш детальному підході до змісту цих блоків. У свою чергу, в Особливій частині види злочинів викладені за наступною логічною схемою: 1) проти національної безпеки; 2) проти честі та гідності особи; 3) проти статевої свободи; 4) проти виборчих прав; 5) проти власності та інших сфер суспільно-політичного життя. Тобто на першому місці знаходяться злочини проти основ національної безпеки, на другому — проти прав і свобод людини і громадянина, а у КК УРСР 1960 р. на першому місці знаходилися також державні злочини, а на другому — злочини проти соціалістичної власності. За результатами проведених розрахунків був отриманий результат — найбільша кількість знаків припадає на розділ VII «Злочини у сфері господарської діяльності» Особливої частини — 32 289 зн. чи 10,4% від загальної кількості матеріалу. На другому місці за кількістю знаків знаходиться розділ XIX «Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)» — 20 556 зн. чи 6,61% від загальної кількості матеріалу. На третьому місці розділ XIII «Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення» — 19 682 зн. чи 6,33% від загальної кількості матеріалу. Тобто законодавець приділив найбільшу увагу питанням господарської діяльності, з якою пов'язана кримінально-правова охорона та регулювання діяльності економіки, фінансо-кредитної сфери, засад, конкуренції. Розгляд положень розділу VII показує, що до його складу входить 33 статті, присвячених таким складним питанням як злочини у сфері господарської діяльності. Причина такого підходу законодавця пов'язана з на-

ступними обставинами: 1) велика суспільна небезпека таких злочинів для економіки держави; 2) складність встановлення таких злочинів; 3) поширеність у практичній діяльності; 4) різноманітність форм вияву. Ці причини зумовили широкий спектр викладених у розділі VII злочинів — виготовлення, підробка, збут грошей та інших цінних паперів, контрабанда, гральний бізнес, відмивання доходів, нецільове використання бюджетних коштів, ухилення від податків, маніпулювання на фондовому ринку та ін. При цьому необхідно зазна-

чити, що деякі зі статей складаються зі значної кількості частин та підпунктів, які охоплюють різні аспекти видів злочинів. З метою кількісної оцінки складності побудови даного розділу проведена систематизація частин статей даного розділу. Розрахунки показали, що в тринадцяти статтях кількість частин дорівнює двом, у дев'яти статтях їх кількість дорівнює дев'яти, тобто документ характеризується значним коливанням внутрішньої побудови змісту статей (табл. 1).

Таблиця 1

Структура деяких розділів КК України 2001 р. та КК Польщі 1997 р.

	КК України 2001 р.			КК Польщі 1997 р.			
	Розділ VII	Розділ XIX	Розділ XIII	Розділ V	Розділ VIII	Розділ XXXVI	
Кількість частин у статтях	1	7	2	6	6	3	4
	2	13	11	5	5	9	2
	3	9	5	3	3	4	4
	4	3	4	1	1	3	2
	5	1	1	—	—	—	1
	6			—	—	—	—
	7			1	1	—	—
	8			—	—	—	1

На другому місці за кількістю знаків знаходиться розділ XIX «Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)», який складається з 35 статей та торкається питань кримінальної відповідальності за злочини у військовій сфері. При розгляді змісту необхідно зазначити виключне значення правового регламентування даного питання в умовах гібридної війни з Російською Федерацією, необхідності дати відсіч незаконним проросійським терористичним угрупованням. Цілком зрозуміло, що така ситуація потребує від держави забезпечення боекзатності військових частин, захисту військовослужбовців, виконання наказів командирів, збереження військового майна. Ця обставина впливає на спеціальні ознаки військових злочинів: 1) об'єкт посягання — військовий правопорядок;

2) суб'єкт — військовослужбовець або військовозобов'язаний; 3) військова протиправність. Дослідження змісту розділу XIX показує, що до нього увійшли статті, пов'язані з поняттям військового злочину, непокори, опору начальникові, порушення статутних правил, дезертирства, ухилення від військової служби, викрадення, привласнення зброї, умисне знищення військового майна та ін. Структура даного розділу має також складний характер, через те, що кожна зі статей має значну кількість підпунктів, наприклад статті 404, 407, 426¹ мають п'ять підпунктів. Проведені розрахунки показують, що три частини мають одинадцять статей, дев'ять частин мають чотири статті та сім статей складаються з однієї частини (табл. 1). Одночасно з цим деякі статті окрім підпунктів мають примітки, які скла-

даються з декількох підпунктів. Наприклад, ст. 425 «Недбале ставлення до військової служби» включає в себе чотири частини та примітку, яка складається з двох пунктів, аналогічним чином ст. 402 включає чотири пункти та примітку, що свідчить про значну складність даного розділу.

Третім за кількістю знаків є розділ XIII, який складається з 23 статей, присвячених боротьбі з наркозлочинністю. Для порівняння вкажемо, що в КК 1960 р. боротьба з незаконним обігом наркотичних засобів регламентувалася в трьох статтях, розташованих в різних розділах кодифікованого акта. Даний розділ охоплює такі питання: контрабанда наркотичних засобів, незаконне виробництво, виготовлення, придбання, викрадення, схилення до їх вживання, порушення правил обігу наркотичних засобів. Характерною рисою структури даного розділу є те, що майже кожна стаття має не менш ніж два підпункти, а ст. 321 включає п'ять підпунктів (табл. 1). В цілому в даному розділі одинадцять статей мають два підпункти, п'ять статей — три підпункти, а чотири статті — чотири підпункти.

кількість матеріалу відхиляється від середнього значення, а проведені розрахунки показали, що значення цього показника $c_v = 0,57$, що свідчить про значні коливання кількості знаків в окремих розділах. При розгляді тексту нормативно-правового акта викликає інтерес щільність викладення матеріалу, яка характеризується середньою кількістю знаків. Так, згідно з проведеними розрахунками, середня кількість знаків у Загальній частині становить $x_{\text{сеп}} = 734,5$, а в Особливій частині — $x_{\text{сеп}} = 969,8$, що свідчить про більш високу щільність викладення в ній текстового матеріалу. Для порівняння вкажемо, що щільність викладення матеріалу в КК УРСР 1960 р. була близькою, оскільки в Загальній частині цей показник становив 714,2 зн., але значно різнилися цифрові значення стосовно Особливої частини — 383,5.

Розгляд цього графіку показує, що Особлива частина розподілена вкрай нерівномірно, що доказується наявністю п'яти локальних максимумів. На противагу цьому Загальна частина характеризується лише одним чітко вираженим максимумом.

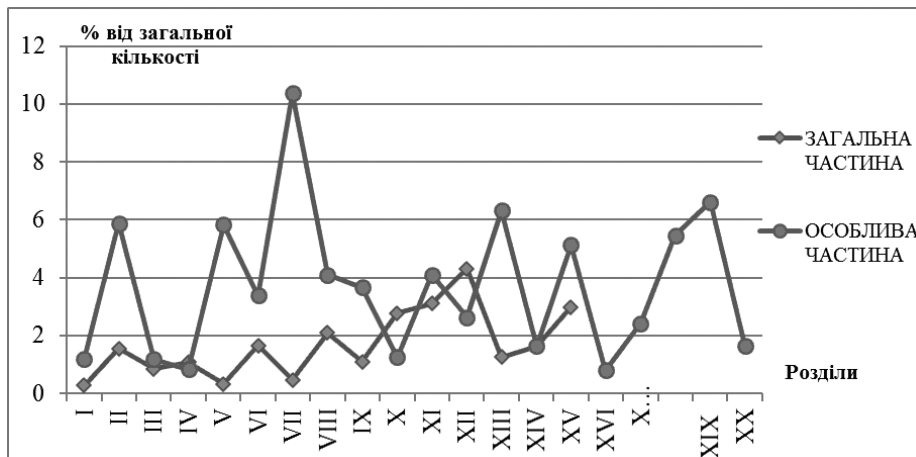

Рис. 1. Графік коливань кількості знаків у КК України 2001 р.

Іншим показником структури нормативно-правового акта є нерівномірність розподілення матеріалу, яка характеризується коефіцієнтом варіації c_v . Значення цього показника вказує, наскільки

II. КК РП 1997 р. До числа причин прийняття даного кодифікованого акта необхідно віднести наступні. По-перше, у 90-х роках милого століття у Польщі було проведено низку реформ, метою

яких було позбавлення від комуністичної спадщини, одна з яких стосувалася кримінального законодавства. Основним джерелом тодішнього кримінального права був КК ПНР 1969 р., який треба було змінити на новий кодифікований акт. По-друге, враховуючи перехід країни до демократії, ставилося завдання лібералізації кримінальної репресії та пом'якшення системи покарань. По-третє, у 1997 р. у Польщі почала діяти нова Конституція, яка ставила на перше місце права та свободу людей, забезпечення їх захисту від свавілля та надання гарантій недоторканності приватної власності. Цілком зрозуміло, що новий Кримінальний кодекс повинен був відповідати положенням Конституції 1997 р. та реалізовувати їх у практичній площині. Зміст КК РП 1997 р. складається з трьох частин — Загальної, Особливої та Військової, 44 глав та 363 статей з сумарною кількістю знаків 171 473. Логічна схема побудови Загальної частини складається з наступних блоків: 1) принципи кримінальної відповідності; 2) форми злочинів; 3) покарання; 4) правила їх призначення; 5) давність; 6) роз'яснення понять кодексу. В свою чергу логічна схема побудови Особливої частини характеризується тим, що на першому місці знаходяться злочини проти миру, людяності та військові злочини. На другому — злочини проти РП, а наступний блок складається зі злочинів проти обороноздатності, життя та здоров'я, навколишнього середовища, совісті й віросповідання та ін. Тобто законодавець основну увагу приділив відповідальності за злочини проти миру, людяності, військові злочини та злочини проти Республіки Польщі.

Згідно з проведеними розрахунками найбільша кількість знаків припадає на главу XXXVI «Злочини проти господарського обороту», яка складається з чотирнадцяти статей, містить 10 370 зн., чи 6,07% від загальної кількості матеріалу. Зміст даного розділу охоплює значний спектр злочинів, пов'язаних із нанесенням збитку юридичним, фізичним особам чи іншим структурам, кре-

дитним зобов'язанням, використанням фальшивих або підроблених документів, незаконною компенсацією за договором страхування, злочинами в кредитній, банківській та фінансовій сферах. Інтерес викликає та обставина, що серед статей даного розділу шість із них пов'язані з незаконним отриманням кредиту, банківської позики та іншими злочинами, пов'язаними з банківською чи фінансовою сферами. З точки зору побудови, характерною рисою даного розділу є розділення більшості статей на частини. Згідно з проведеним дослідженням кількість частин коливається від восьми у ст. 299 до 1 параграфу у статтях 304, 306, 308, 309 (табл. 1).

На другому місці за кількістю знаків знаходиться глава VIII «Заходи, пов'язані із застосуванням до винного випробувального терміну», яка складається з дев'ятнадцяти статей, містить 10 344 зн. чи 6,03% від загальної кількості матеріалу. Особливістю даного розділу є та обставина, що в його змісті знайшла відображення концепція гуманізації покарань. Як зазначає К. Бухала, у Кримінальному кодексі Республіки Польща 1997 р. знайшли відображення нові підходи, згідно з якими повинна бути реалізована політика, направлена на зменшення кількості осіб, які перебувають у місцях позбавлення волі [6, с. 15]. Виходячи з цього, статті 66—68 гл. VIII регламентують умовне припинення кримінального переслідування у випадку коли вина та суспільна небезпека діянь не є значними. Інша група положень статей 69—73 розглядають питання умовного засудження залежно від виду злочину та особи, яка його скоїла. Наступні статті 77—84 присвячуються розгляду умовного звільнення від покарання в разі відбуття ним половини, третини терміну та інші підстави умовного звільнення у випадку, коли засуджений дотримувався правопорядку й сумлінно виконував призначену судом роботу. З точки зору побудови даної глави, необхідно зазначити, що її зміст характеризується наявністю у більшості статей різної кількості частин (табл. 1). Так, статті 67, 68, 75 склада-

ються з чотирьох частин, чотири статті складаються з трьох частин, у дев'яти статтях дві частини та одну частину мають три статті (табл. 1).

Наступна за кількістю знаків є глава V «Кримінально-правові заходи», яка складається з дванадцяти статей, містить 8 953 зн. чи 5,22% від загальної кількості матеріалу. Дана глава присвячена одному з найважливіших елементів Кримінального кодексу — кримінально-правовим мірам покарання. Так, ст. 39 включає вісім таких положень: 1) позбавлення публічних прав; 2) заборона займати певну посаду або займатися певною господарською діяльністю; 3) заборона керувати засобами пересування; 4) конфіскація предметів; 5) обов'язок відшкодувати шкоду; 6) грошова компенсація; 7) грошова виплата; 8) доведення вироку до публічного відома. Інтерес викликає те, що у ст. 41 встановлюються такі обмеження як заборона відвідувати казино, грати в азартні ігри, брати участь у громадських заходах, керувати механічними транспортними засобами, виконувати діяльність, пов'язану з вихованням та освітою, медичним обслуговуванням та доглядом за неповнолітніми. Спільною рисою цих заходів є превентивний характер, тобто необхідність обмежити свободу злочинців, коли вид його поведінки був пов'язаний зі скоєним злочином.

Іншим комплексом заходів, пов'язаним з обмеженням прав злочинців, є конфіскація предметів, безпосередньо пов'язаних зі злочином (ст. 44), тобто суд може винести рішення стосовно конфіскації предметів, що являють собою рухоме майно, пов'язане або призначене для вчинення злочину. Характерною особливістю даної глави є включення до її змісту статей 48, 49, присвячених грошовій компенсації, яка може бути накладена судом на злочинця. З точки зору оцінки структури даної глави, необхідно зазначити її складний характер, оскільки ст. 44 складається з семи частин, з чотирьох частин складається одна стаття, з трьох частин — три статті, з двох частин — п'ять статей, з однієї частини — 6 статей (табл. 1). Таким чином, побудова цих розділів КК РП також характеризується складною побудовою статей.

Наступним питанням є дослідження розподілення матеріалу кодифікованого акта залежно від номера статті. Кількісною характеристикою цього показника є значення коефіцієнта варіації s_v , яке склало 0,782, що свідчить про значні коливання сум знаків по главах. З точки зору оцінки структури Кодексу інтерес представляє щільність викладення матеріалу, яка характеризується середньою кількістю знаків. Так, згідно з проведеними розрахунками, Загальна частина характеризується значенням $x_{\text{сеп}} = 541,2$,

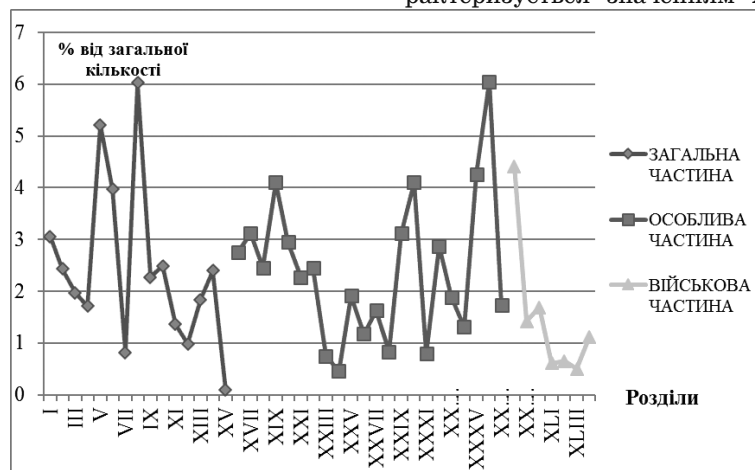

Рис. 2. Графік коливань кількості знаків у КК РП 1887 р.

Особлива частина — $x_{\text{сер}} = 446,2$, а Військова частина — $x_{\text{сер}} = 373,6$, що свідчить про високу щільність викладення матеріалу в Загальній частині.

Розгляд отриманих результатів показує дуже складний і нерівномірний характер розподілення матеріалу. Наприклад, Загальна частина має два чітко виражених максимуми, а в Особливій частині їх п'ять.

III. Порівняльний аналіз двох актів. Однією з відмінностей польського КК 1997 р. від КК України 2001 р. є наявність у ньому окремої частини, присвяченої військовим злочинам, яка скла-

дається з п'яти статей та містить 7 836 зн. чи 4,6% від загальної кількості матеріалу. До змісту КК України 2001 р. входить значно більша кількість знаків порівняно з польським КК, а співвідношення складає 1 : 1,9 (табл. 2). КК України 2001 р. має меншу кількість розділів порівняно з польським актом, але значно більшу кількість статей 447. Обидва кодифіковані акти мають складну структуру, показником якої є кількість частин у статтях документів, при цьому в КК Польщі ст. 299 має вісім частин.

Таблиця 2

Порівняльний аналіз кількісних показників КК України 2001 р. та КК РП 1997 р.

Назва акта	Сума знаків	Кількість		c_v	Пріоритетні напрямки, %
		розділів/ глав	статей		
КК України 2001 р.	321 588	35	447	0,57	Злочини у сфері господарської діяльності, 10,4%
КК РП 1997 р.	171 473	44	363	0,78	Злочин проти господарського обороту, 6,05%

Загальною рисою обох актів є значна динаміка коливань кількості знаків, при цьому КК Польщі 1997 р. має значно вищі такі показники порівняно з українським актом. Так, коефіцієнт варіації КК РП $c_v = 0,78$, а у КК України 2001 р. — $c_v = 0,57$. Іншим показником двох актів є щільність викладення матеріалу, яка характеризується значенням середньої кількості знаків. Так, у КК України 2001 р. середня кількість знаків в Загальній частині становить $x_{\text{сер}} = 734,5$, в Особливій частині — $x_{\text{сер}} = 969,8$, тобто українські законодавці виклали матеріал з більш високою щільністю в цій частині акту, а у КК РП 1997 р. в Загальній частині середня кількість знаків становить $x_{\text{сер}} = 541,2$, в Особливій частині — $x_{\text{сер}} = 501,7$, тобто польські законодавці виклали матеріал з приблизно однаковою щільністю матеріалу.

Важливим показником Кримінального кодексу є така категорія як жорсткість покарання, яка характеризується розміром та видами санкцій, передбачених кодифікованим актом. З метою дослідження такого показника були проведені розрахунки різних видів покарання, зафіксованих у змісті даного акта, які показали, що довічне позбавлення волі регламентується в трьох статтях, для порівняння вкажемо, що така міра покарання застосовується у КК України 2001 р. у двадцяти семи статтях. Інтерес викликає та обставина, що максимальний термін позбавлення волі у КК РП 1997 р. складає 25 років, а кількість статей, згідно з якими можливе винесення судового рішення стосовно призначення даного строку, складає двадцять чотири. На відміну від цього КК України 2001 р. встановлює максимальний термін покарання 15 років, а така санкція передба-

чена у дванадцяти статтях. Суттєва різниця підходів між кримінальними кодексами прослідковується на прикладі терміну покарання в три роки, яка у КК України передбачена у 402 статтях, а у КК РП — у 70 статтях. Враховуючи загальноєвропейську тенденцію гуманізації покарань, доцільно порівняти число статей, які передбачають використання штрафів. Так, у КК України штрафні санкції застосовуються у 348 статтях, а у КК РП — у 134 статтях, що свідчить про більш гуманний характер стосовно такого виду покарання українського акта порівняно з польським.

За результатами проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

1. Причинами прийняття КК РП 1997 р. була необхідність зміни законодавства на підставі Конституції Польщі 1997 р., а також гармонізація діючого в цій країні законодавства з європейськими стандартами. Аналогічним чином КК України 2001 р. приймався на підставі положень Конституції 1996 р., яка втілила в країні принцип верховенства права, визнала людину, її життя і здо-

ров'я, честь і гідність найвищою соціальною цінністю.

2. Загальний обсяг КК України 2001 р. значно перевищує КК РП 1997 р. за кількістю знаків у 1,9 разів, а за кількістю статей у 1,2 рази. Іншою різницею двох кодифікованих актів є те, що український акт складається з двох частин, а польський з трьох — Загальної, Особливої та Військової.

3. Характерною рисою обох кодифікованих актів є те, що в них найбільша кількість знаків припадає на розділ, присвячений злочинам у сфері господарської діяльності, кредитній, банківській та фінансовій сферах. При цьому обидва кодифіковані акти характеризуються значною нерівномірністю розподілення текстового матеріалу.

4. КК України 2001 р. відрізняється від КК РП 1997 р. більш гуманним ставленням до покарань при розгляді штрафних санкцій та максимального терміну ув'язнення, але КК України передбачає використання довічного позбавлення волі у 27 статтях, притому, що у КК Польщі тільки у трьох статтях.

Список використаної літератури

1. Колос М. І. Українське кримінальне право: походження, розвиток і сучасність: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. юрид. наук: 12.00.08; Національний ун-т «Острозька академія». Ірпінь, 2019. 42 с.
2. Тимофеева Л. Ю. Гуманістична парадигма кримінального права України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.08; Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2019. 20 с.
3. Тацій В. Я. Десять років чинності Кримінального кодексу України: здобутки та шляхи вдосконалення // 10 років чинності Кримінального кодексу України: проблеми застосування, удосконалення та подальшої гармонізації із законодавством європейських країн: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 13—14 жовт. 2011 р. Харків: Право, 2011. С. 29—34.
4. Копиленко О. Л., Кіндюк Б. В. Теоретичні засади використання кількісних показників у дослідженнях пам'яток права // Юридична Україна. 2016. № 7—8. С. 4—12.
5. Навроцький В. О. Наступність кримінального законодавства України (порівняльний аналіз КК України 1960 р. та 2001 р.). Київ: Атіка, 2001. 272 с.
6. Buchala K. System kar, srodkow karnych i zabezpieczajacych w projekcie Kodeksu karnego z 1990 r. // Panstwo i Prawo. 1991. № 6. S. 25.

References

1. Kolos M. I. Ukrainian Criminal Law: Origin, Development and Present: author. diss for the sciences. degree of doc. lawyer. sciences: 12.00.08; Ostroh Academy National University. Irpin, 2019. 42 p.
2. Timofeeva L. Yu. Humanistic paradigm of criminal law of Ukraine: author. diss. for the sciences. degree of cand. lawyer. sciences: 12.00.08; National University «Odessa Law Academy». Odessa, 2019. 20 p.

3. Tatsiy V. Ya. Ten Years of the Criminal code of Ukraine: Achievements and Ways of Improvement // 10 Years of the Criminal code of Ukraine: Problems of Application, Improvement and Further Harmonization with the Laws of European Countries: International Materials. Research Practice Conf., Oct. 13—14. 2011. Harkiv: Law, 2011. P. 29—34.

4. Kopylenko O. L., Kindyuk B. V. Theoretical bases for the use of quantitative indicators in studies of legal monuments // Legal Ukraine. 2016. № 7—8. Pp. 4—12.

5. Navrotsky V. O. Continuity of the criminal legislation of Ukraine (comparative analysis of the Criminal Code of Ukraine in 1960 and 2001). Kyiv: Attica, 2001. 272 p.

6. Buchala K. System kar, srodkow karnych i zabezpieczajacych w projekcie Kodeksu karnego z 1990 r. // Panstwo i Prawo. 1991. № 6. S. 25.

Аброськин В. В., Киндюк Б. В. Компаративный анализ основных положений Уголовного кодекса Украины 2001 г. и Уголовного кодекса Республики Польша 1997 г.

В статье рассмотрены причины принятия и основные положения Уголовного кодекса Украины 2001 г. и Уголовного кодекса Польши 1997 г. С помощью количественных показателей сделаны выводы относительно приоритетных направлений правового регулирования двух кодифицированных актов и распределение текстового материала. Показано, что общий объем содержания УК Украины 2001 г. значительно превышает объем УК Польши 1997 г. и отличается более гуманной системой наказаний.

Ключевые слова: Уголовный кодекс, Украина, республика Польша, количественные показатели, преступление, меры наказания, сравнительный анализ.

Abroshkin V. V., Kindyuk B. V. Comparative analysis of the main provisions of the Criminal code of Ukraine 2001 year and the Criminal code of the Republic of Poland 1997 year.

The article deals with the reasons for the adoption and the main provisions of the Criminal code of Ukraine 2001 year and the Criminal code of Poland in 1997 year. It is shown that the total content of the Criminal code of Ukraine in 2001 year significantly exceeds the volume of the Criminal code of Poland in 1997 year and is more humane.

The reasons for the adoption of the Criminal code in 1997 year were the need to amend the legislation based on the 1997 year Constitution of Poland, as well as to harmonize the legislation in force in this country with European standards. Similarly, the Criminal code of 2001 year was adopted on the basis of the provisions of the 1996 year Constitution, which embodied the rule of law in the country, recognized a person, his life and health, honor and dignity as the highest social value.

The total volume of the Criminal code of Ukraine in 2001 year significantly exceeds the Criminal code of Ukraine in 1997 year by the number of characters 1.9 times and the number of articles by 1.2 times. Another difference between the two codified acts is the fact that the Ukrainian act consists of two parts, and the Polish of the three acts — General, Special and Military. The logical scheme of construction of the General part consists of the following blocks: 1) principles of criminal compliance; 2) forms of crime; 3) punishment; 4) rules of their appointment; 5) prescription; 6) clarification of the concepts of the code.

A characteristic feature of both codified acts is the fact that in them the largest number of marks falls on the section devoted to crimes in the sphere of economic activity, credit, banking and financial spheres. At the same time, both codified acts are characterized by considerable uneven distribution of textual material.

Of the Criminal code of 2001 year differs from the Criminal code of 1997 year by a more humane treatment of penalties when considering penalties and the maximum term of imprisonment, but the Criminal code of Ukraine provides for the use of life imprisonment in 27 articles, despite the fact that the Criminal code of Poland only has three articles.

Keywords: Criminal code, Ukraine, Republic of Poland, quantitative indicators, crime, penalties, comparative analysis.